

3. számú melléklet: A természetvédelmi célú rendelkezések összehasonlítása

2011-2016. közötti erdőterv-rendeletek az ország különböző részén található erdőkben, összesen 84 körzetre határozták meg az erdőgazdálkodási tevékenység végzéséhez irányadó szempontokat, a hatósági határozatok meghozatalának alapjait.

Minden körzet első pontjában rögzítésre került, hogy az adott erdőben milyen célok elérését kell prioritásként érvényesíteni. A védett természeti területen vagy a Natura 2000 hálózathoz tartozó erdők esetén minden alkalommal kiemelésre került a természetvédelmi célok elérésének szükségessége. Amennyiben e célok eléréséhez elengedhetetlennek tartották, akkor az is rögzítésre került, hogy *az erdők gazdasági funkcióinak érvényesítésére csak oly módon kerülhet sor, ami a védelmi funkciók érvényesülését nem akadályozza.*

A 84 körzetre vonatkozó szabályok és korlátozások áttekintése alapján egyértelműen megállapítható, hogy azok – minden esetben – jellegükben, térben és időben az adott élőhelyhez és a védendő faj életciklusához és életmódjához igazodtak. A konkrét természetvédelmi cél elérését szolgáló rendelkezések jellemzően szigorúbbak az Evt2. illetve a végrehajtására kiadott 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet (továbbiakban Vhr.) rendelkezéseinél. A Vhr. 22. §-a tartalmazza az Evt2.-höz képest azokat a szabályokat, amelyeket a védett természeti területeken, illetve Natura 2000 hálózathoz tartozó erdőkben figyelembe kell venni. A Vhr.-ben nincsen olyan rendelkezés, amely az Evt2. korlátozásaihoz képest az erdőgazdálkodó számára a természetvédelmi célok érvényesítésére szigorúbb szabályokat fogalmazna meg.

Az alábbi összegzés alapján látható, hogy az Evt2. szabályozásából fakadóan természeti értékeink védelmében jelentős visszalépés következett be.

1. Az Evt2. 27. § (1) bekezdés a) és 28. § (1) bekezdés a) pontjai szerint a *hagyásfák vagy hagyásfa csoportok a véghasználattal érintett terület legfeljebb 5% mértékig hagyhatók meg.*

A Vhr. 21.§ (9) bekezdésében általános jellegű – nem természetvédelmi célú – előírás található a hagyásfák, és csoportok mértékére. Eszerint úgy kell tervezni, hogy *a 2 hektár vagy annál nagyobb, végvágott vagy tarvágott területen lehetőség szerint legalább 0,05-0,5 hektár területű csoportok maradjanak vissza.* Természetvédelmi célú rendelkezés híján, ezt a szabályt kell figyelembe venni a védett természeti területeken is.

A hagyásfákra vonatkozó természetvédelmi célú korlátozások esetén a 84 körzetben a 2 ha, vagy azt meghaladó területű véghasználat esetén 0,1-0,3 hektár hagyásfa megtartását írták elő, ami 5-15%-nak felel meg. Ezen túl egyes körzetekben az 1 hektár, vagy az élőfakészlet 10, illetve 10-15%-át kitevő hagyásfa megőrzését is indokoltnak tartották. A hagyásfa és hagyásfa csoportok visszatartását az erdőterv-rendeletek nem feltétlenül csak véghasználat esetére írták elő, hanem a felújítógásokra is.

Az Evt1. és az Evt2. szabályozásának összevetése alapján *mindazok az élőhelyek, és védett fajok, amiknek megőrzéséhez 5%-nál nagyobb mértékű, illetve több mint 0,5 hektár területű hagyásfára van szükség, védelem nélkül maradtak.*

2. Az Evt2. 27. § (1) bekezdés b) és 28. § (1) bekezdés b) pontjai szerint a *visszahagyott holtfa csak 5 m³/ha mértékig írható elő. A Vhr. holtfára vonatkozó rendelkezést egyáltalán nem tartalmaz.*

A 84 körzetben a védett tárgyhoz igazodóan a holtfára vonatkozó szabályozás változatos. A meghagyandó mennyiség elérheti a 15, vagy akár 20 m³/hektár mennyiséget. Minden esetben rögzítésre kerül, hogy *álló, fekvő, vagy álló és fekvő, illetve álló vagy fekvő* holtfára van szükség. Ha az érintett faj miatt indokolt, akkor a meghagyandó fa vastagságát – 15 vagy 30 cm –, valamint magasságát – 15 cm-nél nagyobb mellmagassági átmérőjű – is előírják.

Az Evt1. és az Evt2. szabályozásának összevetése alapján *mindazok az élőhelyek, és védett fajok, amiknek megőrzéséhez több mint 5 m³/bektár boltfára van szükség, illetve ahol a hagyott boltfa jellemzői nem felelnek meg a védelmi sajátosságoknak, ott a védett tárgy védelem nélkül maradt.*

3. Az Evt2. 27. § (4) és 28. § (2) bekezdései törvényi szinten határozzák meg az erdőgazdálkodás természetvédelmi célú korlátozásának időbeli hatályát: *április 1.- július 15. között*, bár ettől való eltérésre a természetvédelmi hatóság által kezdeményezett erdészeti hatósági döntéssel lehetőség van. *A Vhr. nem tartalmaz a természetvédelmi célú korlátozásra eltérő időpontot.*

Az alábbi táblázat összegzi a 84 körzetben található, az erdőgazdálkodást időben korlátok közé szorító vegetációs időszakokra vonatkozó időtartamát, kiegészítve az egyes védett fajok szaporodásához és utódgondozásához tartozó időbeli korlátozásokkal. A kezdeti és záró időpontok között az egyes fajokra vonatkozó időkorlátozás változatos.

A hóvirág esetében például csak február 1-től március közepéig tart, míg az október közepéig tartó korlátozás az erdei cikláment védi. A vegetációs időszakhoz hasonlóan a szaporodási és utódgondozási időszakon belül is nagy a szórás, a január a rétisas szaporodási ciklusának kezdetét jelzi.

	01.	02.	03.	04.	05.	06.	07.	08.	09.	10.	11.	12.
Evt2. időkorlát				04.01-től			07.15-ig					
Erdőterv-rendeletek körzeti tervezés												
<i>vegetációs időszaki korlát</i>		02.01-től								10.15-ig		
<i>szaporodási, utódnevelési időszaki korlát</i>	01.01-től							08.30-ig				

Az Evt1. és az Evt2. szabályozásának összevetése alapján *mindazok az élőhelyek, és védett fajok, amiknek védelme érdekében korlátozásokra április elseje előtt, illetve július 15-e után is szükség van, az Evt2. alapján védelem nélkül maradnak.*

4. Az Evt2. 28/A. § (1) bekezdés c) és d) pontjai szintén törvényi szinten határozzák meg (és korlátozzák) a *fészkek körüli védőzónák* méretét, azt egységesen fakitermelés teljes korlátozása esetén *legfeljebb 50*, illetve erdőgazdálkodási tevékenység időbeli korlátozása esetén – a szaporodás és utódnevelésre tekintettel – *legfeljebb 100 m* sugarú körben rögzíti. *A Vhr. nem tartalmaz természetvédelmi célú védőzónákra vonatkozó rendelkezést.*

A 84 körzetben található védett és fokozottan védett fajok fészke körüli védőzóna – ahol ilyet megjelöltek – egy-két madárfaj kivételétől eltekintve **legalább 100 m** szemben az 50 méterrel. Míg a szaporodási és utódnevelési időszakban ez már jellemzően **200, 300, vagy 400 m** szemben a 100 méteres törvényi maximummal.

Az Evt1. és az Evt2. szabályozásának összevetése alapján **az Evt2. szabályozása következtében veszélyeztetetté válik** szinte mindazon védett természeti értéket képező madárfaj – jellemzően ragadozó madaraink – szaporodása és utódnevelése, amiknek fészke körül 50 méternél, illetve szaporodási idő alatt 100 méternél nagyobb védőzónára van szükség.